

Zrinka Fišer

Sveučilište u Slavanskom Brodu
Trg Ivane Brlić Mažuranić 2, HR-35000 Slavonski Brod
zfisher@unisb.hr

ULOGA MULTIMEDIJE I UČENJE STRANOGA JEZIKA U RANOJ I PREDŠKOLSKOJ DOBI

SAŽETAK

Djeca su od najranije dobi izložena medijima koji utječu na njihov odgoj i obrazovanje te mogu imati pozitivne i negativne posljedice na razvoj djece. Roditelji, odgajatelji i učitelji imaju važnu ulogu pri odabiru medijskih sadržaja koje će predstaviti djetetu kako bi ga poučili koristiti se istima u svrhu učenja i zabave te kako bi razvilo kritičko mišljenje. Djeca najbolje uče kroz igru, a upravo se multimedija može iskoristiti za jezično-govorni razvoj djeteta, odnosno za usvajanje novih riječi materinskoga ili stranog jezika. Izbor medijskoga sadržaja treba biti primjeren dobi djeteta, a dijete treba motivirati na suradnju i učenje. U radu su predstavljeni principi učenja materinskog i stranog jezika putem interneta i multimedije te načini provođenja takvog učenja u formalnom okruženju.

Ključne riječi: igra, materinski jezik, strani jezik, internet, multimedija

UVOD

Jezik je osnovno sredstvo ljudskoga sporazumijevanja. Mnogi se stručnjaci bave istraživanjem govornoga razvoja djece te ističu važnost predškolske dobi kao temelj za razvoj vještina govorenja, slušanja, čitanja i pisanja (Benc-Štuka, 2010; Šego, 2009). Jezično-govorni razvoj potiče se i kroz igru jer su tada djeca spontana i kreativna (Duran, 2011; Furlanis, 2018; Šarčević, n.d.). Od najranije dobi djeca su danas okružena različitim oblicima tehnologije pa odgojni i obrazovni animirani filmovi, televizijske serije i računalne igrice mogu pozitivno utjecati na razvoj dječjih komunikacijskih vještina na materinskome i stranome jeziku. Prilikom izbora multimedijskih sadržaja koje će predstaviti djetetu, tvorci takvih sadržaja namijenjenih djeci,

kao i roditelji i odgajatelji djece, bi trebali posebnu pažnju posvetiti njihovoj prilagođenosti dječjem uzrastu, odnosu prikazanog svijeta u medijima i u stvarnosti te potencijalnom utjecaju na dijete. Također, prikazani multimedijski sadržaji trebaju biti usmjereni na razvoj računalne kompetencije kod djeteta, kao i na razvoj kritičkoga i kreativnog odnosa prema medijima (Đuran i sur., 2019).

Jednojezični i višejezični razvoj djeteta

Jezično sporazumijevanje u pisanom ili usmenom obliku predstavlja najčešći oblik komunikacije među ljudima (Pavličević-Franić, 2005). Dijete započinje komunikaciju s okolinom već u majčinoj utrobi jer pokretom odgovara na zvučne podražaje, a u kasnijem međudjelovanju s obitelji i okolinom djeca postupno usvajaju

¹ Diplomski rad u autorstvu Matee (Šljeric) Devčić pod naslovom „Kako djeca uče jezik: uloga interneta i multimedije“ obranjen je 8. rujna, 2021. godine na Odjelu društveno-humanističkih znanosti na Sveučilištu u Slavanskom Brodu, pod mentorstvom izv.prof.dr.sc. Tihomira Živića (FOZOS) i sumentorstvom dr. sc. Zrinke Fišer (UNISB). Rad je doručen od strane dr. sc. Zrinke Fišer i Matee Devčić za potrebe objavljivanja u ovom časopisu.

jezik. Dijete će pokazati veću razinu jezične razvijenosti u sredinama gdje više komunicira s okolinom i gdje odrasli potiču dijete na jezičnu aktivnost (Šego, 2009).

Stančić i Ljubešić (1994) navode nekoliko čimbenika koji utječu na govorni razvoj djeteta: urođena sposobnost, sazrijevanje, iskustvo, utjecaj obiteljske okoline te optimalna dob. Urođena sposobnost podrazumijeva biotičko nasljeđe čovjeka, a sazrijevanje stvaranje potrebnih uvjeta za razvoj govora kod djeteta. Ako dijete nije dovoljno zrelo, govor može izostati bez obzira na izloženost raznim vanjskim podražajima (Ibid.). Dijete promatra i sluša okolinu te nastoji uskladiti izgovor glasova s glasovima ljudi iz svoje okoline čime se njegov izgovor temelji na iskustvu.

Materinski jezik usvaja se nesvjesno, najprije još u majčinoj utrobi, a kasnije i na temelju urođenih sposobnosti (Jelaska, 2007). U *Nacionalnom kurikulumu ranog i predškolskog odgoja* (MZO, 2015) navodi se komunikacija na materinskome jeziku kao prva od osam temeljnih kompetencija nužnih za cjeloživotno obrazovanje. Ona glasi:

„U ranoj i predškolskoj dobi komunikacija na materinskome jeziku osnažuje se osposobljavanjem djeteta za pravilno usmeno izražavanje i bilježenje vlastitih misli, osjećaja, doživljaja i iskustava u različitim, za njega svrhovitim i smislenim aktivnostima.... „Ova kompetencija razvija se u takvoj organizaciji odgojno-obrazovnog procesa vrtića koja se oslanja na stvaranje poticajnog jezičnog okruženja te poticanje djece na raznolike socijalne interakcije s drugom djecom i odraslima.“

U suvremenom društvu česta je pojava čak dva ili više prvih jezika, što je posljedica odrastanja u višejezičnoj okolini (Jelaska, 2007). Majci djeteta može jedan svjetski jezik biti materinski, ocu djeteta drugi, a žive i odgajaju dijete na području u kojemu se govori treći jezik. Ovakav je primjer jezično-govornoga razvoja iznimno drugačiji od jednojezičnog razvoja te može doći do teškoća budući da dijete u isto vrijeme usvaja rječnik dvaju ili više jezika kao i njihova sintaktička pravila. Djeca koja usvajaju dva ili više jezika lakše razvijaju komunikacijske vještine u

odnosu na djecu koja usvajaju samo jedan jezik (Kereša i sur., 2021).

Usvajanje stranog jezika u predškolskim ustanovama

Osim usvajanja materinskog jezika, djeca mogu učiti i strani jezik u formalnom i neformalnom okruženju. Učenje stranoga jezika u predškolskoj dobi zahtijeva posebne vještine osoblja koje radi s djecom i koje treba biti upoznato s pedagoškim, didaktičkim i psihološkim procesima odgovarajućim dobi i potrebama djece. S navršene tri godine dijete može oponašati, uči kroz igru te se s lakoćom može uklopiti u neku drugu kulturu i jezik. U vrtiću uči strani jezik kroz različite zabavne načine kao što su pjevanje, igranje te izradom različitih predmeta (Hulec, 2018).

U predškolskoj dobi učenje stranoga jezika ima nekoliko ciljeva: međukulturnost, znanje stranoga jezika blisko izvornom govorniku (engleski *near-native proficiency*), povećan spoznajni razvoj, stvaranje pozitivnih stavova o učenju jezika i o učenju općenito te visok stupanj motivacije za nastavak učenja stranoga jezika (Frković, 2018). Dijete ne uči samo jezik, već usvaja i znanja o kulturi naroda koja govori tim jezikom. Međukulturnost kao cilj učenja stranog jezika proizlazi iz *Kurikuluma ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja* i ostvaruje se u dvjema dimenzijama: razvoju osobnoga identiteta i poštovanju posebnosti ostalih te učenju stranoga jezika kroz igru radi poticanja međukulturnog razumijevanja i komunikacije.

Da bi dijete bilo motivirano za daljnje učenje stranoga jezika, ono treba doživjeti učenje kao pozitivno iskustvo. Kod razvijanja motivacije za učenje općenito, ali i učenja stranoga jezika, veliku ulogu imaju odgajatelji u vrtiću. Učenje stranoga jezika provodi se na način da se kod djece potakne želju za komunikacijom kako u stvarnim životnim situacijama, tako i u igri. Odgajatelji također trebaju i osigurati dovoljno vremena za aktivnosti, igru, slušanje, pjevanje i igru na stranome jeziku. Na kraju, iznimno je važno pružiti djeci informacije o uspješnosti njihove komunikacije na stranome jeziku (Radosav, 2018).

Faze usvajanja stranoga jezika u ranoj i predškolskoj dobi

Elis (1994) navodi nekoliko faza učenja stranoga jezika u ranoj i predškolskoj dobi: tihi period (engleski *silent period*), formulaički govor (engleski *formulaic speech*) te strukturno i semantičko pojednostavljenje (engleski *structural and semantic simplification*).

Prije nego što dijete izgovori prvu riječ na materinskome jeziku, sluša govor svojih bližnjih te ga tako upoznaje i pamti. Na isti način dijete uči i strani jezik. Dijete može biti izloženo stranome jeziku neko vrijeme, a ne izgovoriti niti jednu riječ, a Elis (1994) tumači da je to vrijeme šutnje zapravo vrijeme u kojemu dijete istražuje jezik, stječe samopouzdanje za početak govorenja, ali i koristi svoj unutarjni, privatni govor (engleski *private speech*) kojim se priprema za početak govorenja. Haynes (2021) tvrdi da u ovoj fazi dijete sluša ritam stranoga jezika. Prema Elis (1994) ova faza može trajati od dva do šest mjeseci, a može biti i duža ako dijete ne bude redovito izloženo stranome jeziku.

Druga faza, faza formulaičkoga govora, podrazumijeva učenje jednostavnijih fraza koje djetetu omogućuju komunikaciju s ostalom djecom bez usmjeravanja na gramatičku točnost. Te su fraze većinom vezane uz svakodnevni život, a omogućuju djetetu osjećaj sigurnosti u sporazumijevanju jezikom koji još uvijek ne poznaje dovoljno. Elis (1994: 85) navodi najčešće primjere formulaičkog govora koji se koriste kao rutinske izjave zapamćene u cjelini ili kao pozdrav koji se često koristi: *I don't know; How do you do?*

Fazom strukturnog i semantičkog pojednostavljenja Elis (1994) smatra uporabu jednostavnih riječi bez gramatičke povezanosti i konteksta, što je vidljivo u primjeru *Go home* u smislu „Idem kući“. Dijete još uvijek ne poznaje jezične oblike niti veznike i pomoćne glagole pa ih ne može niti koristiti u govoru. Kako bi potaknuli djecu na govor na stranome jeziku, odgajatelji i roditelji trebali bi postavljati zatvorena pitanja i pitanja s dvama odgovorima jer tako djeci olakšavaju odgovor (Haynes, 2021).

UČENJE STRANOGA JEZIKA KROZ IGROU

Osnovna je aktivnost svakoga djeteta igra (Čudina-Obradović i sur., 2004). Postoji više definicija dječje igre, a svim je definicijama zajednički element pozitivan utjecaj na razvoj djeteta (Čudina-Obradović i sur., 2004; Šego, 2009). Duran (2011) objašnjava igru kao aktivnost koja djecu oslobađa stresa i napetosti, njome rješavaju sukobe te upravljaju osobnim fizičkim, spoznajnim i društveno-emocionalnim razvojem.

Predškolski programi kombiniraju igru pod dječjim vodstvom i igru pod vodstvom odgajatelja. Igre pod vodstvom odgajatelja trebaju se temeljiti na raznim materijalima koja kod djece potiču spremnost na suradnju u igri i postupno preuzimanje vodstva, odnosno prepušta im materijale kako bi se oni mogli igrati samostalno (Mourão, 2014). No ključni element razvoja svakoga djeteta jest igra pod vodstvom djece, odnosno slobodna igra. Takav tip igre omogućuje djetetu istraživanje materijala kojima se igra kao i situacija u kojima se nalazi tijekom igre te im omogućuje učenje temeljeno na eksperimentima i pogrješkama i samostalnost u donošenju odluka (Mourão, 2014).

Kad govorimo o igrama učenja materinskog i stranog jezika, igre koje potiče odgajatelj trebaju djeci biti bliske i zanimljive. Aktivnost započinje odgajatelj, a zatim je prepušta djeci. Odgajatelj se ponovno, prema potrebi, uključuje u započetu aktivnost pa je opet prepušta djeci kako bi se mogla slobodno igrati. Ovakav način Mourão (2014) naziva *the play spiral* ili ‘spiralom igre’ jer se izmjenjuje igra pod vodstvom odgajatelja i igra pod vodstvom djece. Takva igra zatim vodi do vježbanja, ponavljanja i, u konačnici, ovladavanja riječima materinskoga ili stranog jezika.

Pjevanje pjesama jedan je od oblika igre koja se provodi u dječjim vrtićima i primjer je aktivnosti koje potiče odgajatelj. Pjesme koje se pjevaju mogu biti na materinskome ili stranom jeziku, a najčešće se pjevaju uz pratnju nekog medija (npr. radio, računalo, TV) ili odgajatelj sviranjem nekog instrumenta prati vokalnu izvedbu. Dijete treba razumjeti značenje riječi koje će izgovarati te je potrebno nakon prvog slušanja objasniti značenje svih riječi kako bi dijete ra-

zumjelo cjelokupnu pjesmu te ju brže povezati i s melodijom i ritmom (Gospodnetić i Spiller, 2002). Pokreti koje djeca rade tijekom slušanja pjesme najčešće podrazumijevaju jednostavne radnje poput cupkanja, pljeskanja, okretanja oko sebe, čučnja i slično (Ibid.). U takvim je igrama prisutna mnemonička tehnika učenja jer se pokret veže uz određenu riječ ili rječnik koji se usvaja ili uči, odnosno određeni pokret ili gibanje podsjeća dijete na značenje riječi (Fišer, 2019).

Uloga interneta i multimedije pri učenju stranog jezika

Digitalna kompetencija (u daljnjem tekstu IKT) jedna je od osam kompetencija za cjeloživotno učenje koje su uključene u *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (MZO, 2015), a o njezinom razvoju piše:

Digitalna kompetencija razvija se upoznavanjem djeteta s informacijsko-komunikacijskom tehnologijom i mogućnostima njezine uporabe u različitim aktivnostima. Ona je u vrtiću važan resurs učenja djeteta, alatka dokumentiranja odgojno-obrazovnih aktivnosti i pomoć u osposobljavanju djeteta za samoevaluaciju vlastitih aktivnosti i procesa učenja. Ova kompetencija razvija se u takvoj organizaciji odgojno-obrazovnoga procesa vrtića u kojoj je i djeci, a ne samo odraslima, omogućeno korištenje računala u aktivnostima planiranja, realizacije i evaluacije odgojno-obrazovnoga procesa.

U razvijenim državama gotovo nema obitelji koja ne posjeduje TV, računalo, stolno računalo, mobitel ili neki drugi oblik suvremene tehnologije. Anđelić i suradnici (2014) navode kako u Republici Hrvatskoj 64% kućanstava posjeduje računalo, a 61% kućanstava ima pristup internetu. Današnje moderne igre podrazumijevaju uporabu informacijsko-komunikacijske tehnologije pa dijete već u najranijoj dobi može pratiti kretanje slike ili zvuka s nekog uređaja. Također, djeca mogu prstima istraživati daljinski upravljač ili tipkovnicu računala, a nerijetki su i primjeri gdje dijete pokretom prsta na mobitelu pregledava fotografije. Međutim, do treće

godine života dijete ne može povezati aktivnost koju izvodi na tipkovnici ili dodir na mobitelu s aktivnošću na ekranu budući da uporaba tehnologije ne utječe na razvoj njegovih spoznajnih mogućnosti (Cvitaš, n.d.). Tek od treće godine dijete postaje sposobno igrati jednostavnije igrice, što znatno utječe na razvoj njegovih spoznajnih mogućnosti.

Budući da su mediji sastavni dio djetinjstva te utječu na oblikovanje misli i stavova, danas se govori o takozvanom medijskom djetinjstvu. Medijsko se djetinjstvo može promatrati s nekoliko gledišta (Đuran i sur, 2019: 275):

- preko dnevne i višekratne prisutnosti medija u dječjim životima
- kroz količinu vremena posvećenu upotrebi medija (koliko često djeca koriste medije, interese i hobije povezane s medijima i vrste programa koje djeca gledaju)
- načini na koje djeca koriste i primaju medije;
- kroz određeni odnos djeteta i medija;
- učinci odnosa između djece i medija (uključujući iskustvo, ponašanje i emocije koje proizlaze iz medija)

Danas je nemoguće zamisliti bilo koji oblik formalnoga ili neformalnog poučavanja bez uporabe interneta ili nekog oblika multimedije. Matasić i Dumić (2012) ističu važnost interneta u obrazovnome procesu u posljednjih dvadeset godina. Uporaba ove najveće komunikacijske mreže u obrazovanju dovela je do stvaranja novih naziva takvog učenja: on-line učenje (engleski *online learning*), e-učenje (engleski *e-learning*), učenje temeljeno na *webu* (engleski *web based learning*) te učenje putem mobilnih uređaja (engleski *m-learning*)

Imajući na umu pravilan dječji razvoj, provode se brojna istraživanja i utvrđuju se prednosti i nedostaci uporabe interneta i multimedije u dječjim vrtićima. Pobor (2019) navodi sljedeće prednosti: uporaba računala u dječjim vrtićima omogućuje uspješan razvoj logičkih vještina, povećava osjećaj samopoštovanja, razvija vje-

štine prepoznavanja i rješavanja problema, pridonosi usvajanju materinskoga i stranog jezika, poboljšava pamćenje i motoriku te ih priprema za uporabu računala u budućnosti. Također, autorica ističe kako uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije u suradnji s drugom djecom uspješno utječe na njihovo socijalno-emocionalno područje jer se djecu poučava na dijeljenje tehnologije s drugima.

No iako uporaba tehnologije ima pozitivan utjecaj na dječji razvoj, uočeni su i neki njezini nedostaci. Pobor (2019) iznosi sljedeće nedostatke uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije u dječjim vrtićima: uporaba IKT-a ima negativan utjecaj na dječje fizičko zdravlje jer djeca često sjede preblizu zaslonu, i to u nepravilnome položaju. Nadalje, ako je djeci u obiteljskome domu dopuštena uporaba tehnologije bez komunikacije licem u lice s roditeljima i ostalim članovima obitelji, narušena je socijalizacija djeteta te dolazi do poteškoća u uspostavljanju komunikacije, ali i pažnje, mišljenja i razvoja osjetila jer su djeca samo usmjerena na ono što se odvija na zaslonu.

Pri učenju stranog jezika u vrtićkoj dobi najvažnije omogućiti djeci što više situacija u kojima će slušati komunikaciju na stranome jeziku te situacija u kojima se od djece zahtijeva komunikacija na stranome jeziku. Silić (2007) objašnjava da početne komunikacijske situacije trebaju biti jednostavne te biti dio svakodnevnog iskustva i aktivnosti kao što su pozdravljanje, traženje hrane i igračaka. Za ostvarivanje učenja stranog jezika vrlo je važan i odabir odgovarajućega materijala, a danas se takav materijal najčešće može pronaći u primjeni multimedije.

Silić (2007) je provela istraživanje u Dječjem vrtiću *Potočnica* u Zagrebu o odnosu učenja stranoga i materinskoga jezika u miješanoj grupi cjelodnevnog boravka s ciljem istraživanja poticajnog okruženja u dječjem vrtiću za učenje stranoga jezika. Autorica dolazi do zaključka kako u učenju stranoga jezika iznimnu ulogu ima i tzv. „treći odgajatelj“, odnosno okruženje u kojemu dijete uči strani jezik. Provedbom istraživanja koje je, između ostalih instrumenata podrazumijevalo uporabu multimedije, Silić dolazi do

zaključka kako je prilikom učenja stranoga jezika važno dopustiti djetetu da se koristi i materinskim jezikom. Naime, prilikom istraživanja koristili su kvalitetne zvučne i videozapise razgovora na engleskome jeziku koje su djeca gledala i slušala, nakon čega su i oponašala izgovor. No, kad su razgovarali o mislima, osjećajima i raspoloženjima koje kod djece pobuđuje sadržaj koji vide ili čuju, razgovarali su na materinskom jeziku jer se, prema autorici, tako ostvaruje prisnan odnos s djecom i kvalitetno okruženje za učenje stranoga jezika (Silić, 2007).

ZAKLJUČAK

Digitalna je kompetencija jedna od osam kompetencija za cjeloživotno učenje koja se razvija upoznavanjem djeteta s informacijsko-komunikacijskom tehnologijom i mogućnostima njezine uporabe. No, velika je odgovornost na roditeljima, odgajateljima i učiteljima u razvoju digitalne kompetencije kod djece. Animirani i dokumentarni filmovi, dječje serije i računalne igrice primjeri su sadržaja koje djeca vole gledati. Osim zabave, postoje i mnoge dobrobiti koje oni donose u razvoju djeteta, posebno na njegov jezično-govorni razvoj. Na temelju odgledanoga sadržaja i razgovora o njemu djeca mogu bogatiti rječnik materinskoga jezika, mogu učiti riječi stranog jezika, stjecati znanja o kulturnim raznolikostima i razgovarati o osjećajima koje je sadržaj u njima pobudio.

Dobrobiti multimedije mogu se iskoristiti u poučavanju stranoga jezika u dječjim vrtićima. Budući da djeca uče oponašanjem, strani jezik mogu usvojiti s pomoću raznih zvučnih i videozapisa. Preko zvučnog zapisa lakše usvajaju izgovor, a pomoću dobro osmišljenog multimedijskog dizajna mogu lakše povezati izraz i značenje riječi.

Svako poučavanje, pa tako i poučavanje materinskoga ili stranog jezika u dječjem vrtiću, započinje kao igra, a kvalitetan multimedijski sadržaj može motivirati djecu na suradnju i učenje. Međutim, takvi su sadržaji samo potpora učenju riječi. Oni ne mogu zamijeniti komunikaciju licem u lice, igru, kretanje i učenje u stvarnome prostoru.

LITERATURA

- Anđelić, S., Čekerevac, Z. i Dragović, N. (2014). The impact of information technologies on pre-school child development. *Croatian Journal of Education*, 16 (1), 259-287.
- Benc Štuka, N. (2010). Jezične teškoće. U: D.Andrešić i N. Benc Štuka (Ur.), *Kako dijete govori?* (str. 27-33) Planet Zoe.
- Cvitaš, M.(n.d). *Dijete i računalo*. Vrtić Tratinčica. Preuzeto s <https://vrtic-tratincica.zagreb.hr/?id=142>.
- Čudina-Obradović, M., Starc, B., Profaca, B., Letica, M. i Pleša, A. (2004). *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*. Golden marketing / Tehnička knjiga.
- Duran, M. (2011). *Dijete i igra*. Naklada Slap.
- Duran, A., Koprivnjak, D. i Maček, N. (2019). Utjecaj medija i uloga odraslih na odgoj i obrazovanje djece predškolske i rane školske dobi. *Communication Managment Review*, 4 (1), str. 270–83. <https://doi.org/10.22522/cmr20190151>.
- Fišer, Z. (2019). *Kompetencije budućih i sadašnjih nastavnika stranih jezika za poučavanje učenika s disleksijom* [Doktorska disertacija, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu]. Dostupno na http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/11571/1/Fiser_Zrinka.pdf
- Frković, K. (2018). *Situacijski pristup učenju stranog jezika u ranoj i predškolskoj dobi* [Završni rad, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci]. Dostupno na <https://zir.nsk.hr/islandora/object/ufri:346>.
- Furlanis, M. (2018). Usporedba tradicionalnih i modernih igara za djecu predškolske dobi [Završni rad, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli]. Dostupno na <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu%3A2832>
- Gospodnetić, H. i Spiller, F. (2002). *Dječje igre s pjevanjem uz pratnju klavira i/ili gitare*. Edicije Spiller.
- Haynes, J. (2021). *Stages of second language acquisition*. Center for Applied Linguistics. Preuzeto s <http://www.centralsoutherntierraen.org/protected/documents/languagecomplexitymaterials.pdf>
- Hulec, S. (2018). *Dječja igra i rano učenje engleskog jezika* [Završni rad, Sveučilište u Zadru]. Dostupno na <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unizd%3A2068>.
- Jelaska, Z. (2007). Ovladavanje jezikom: izvornojezična i inojezična istraživanja. *Lahor*, 1 (3), str. 86-99.
- Kereša, M.; Živić, T. i Berbić Kolar, E. (2021). Bilingual children's communication skills: An innovative approach. Zbornik radova s XXVII Skupa „Trendovi razvoja: On-line nastava na univerzitetima“. 15-18.02.2021., Novi Sad, Fakultet tehničkih nauka, str. 391-94. Preuzeto s <http://www.trend.uns.ac.rs/TREND2021-zbornik-radova.pdf>.
- Matasić, I. i Dumić, S. (2012). Multimedijske tehnologije u obrazovanju. *Medijska istraživanja: Znanstveno-stručni časopis za novinarstvo i medije*, 18 (1), 143-51.
- Mourão, S. (2014). Taking play seriously in the pre-primary English classroom. *ELT Journal*, 68(3), 254–64. <https://doi.org/10.1093/elt/ccu018>
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (MZO, 2015). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_01_5_95.html.

- Pavličević-Franić, D. (2005). *Komunikacijom do gramatike. Razvoj komunikacijske kompetencije u ranome razdoblju usvajanja jezika*. Alfa.
- Pobor, B. (2019). *Učenje uz pomoć didaktičkih digitalnih igara u predškolskome odgoju* [Završni rad, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci]. Dostupno na <https://zir.nsk.hr/islandora/object/ufri%3A593>.
- Radosav, K. (2018). *Motivacijski faktori za učenje stranog jezika u djece predškolske dobi* [Završni rad, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci]. Dostupno na <https://zir.nsk.hr/islandora/object/ufri%3A410>.
- Silić, A. (2007). Stvaranje poticajnoga okruženja u dječjemu vrtiću za komunikaciju na stranome jeziku. *Odgojne znanosti*, 9(2) (14), 67–84.
- Stančić, V. i Ljubešić, M. (1994). *Jezik, govor, spoznaja*. Hrvatska sveučilišna naklada.
- Šarčević, I. (n.d.) *Metodika ranoga učenja stranih jezika*. Škola stranih jezika Mali princ. Preuzeto s http://www.mali-princ-jezici.com/media/metodika_ranog_ucenja.pdf.
- Šego, J. (2009). Utjecaj okoline na govorno komunikacijsku kompetenciju djece; jezične igre kao poticaj dječjemu govornom razvoju. *Govor*, 26(2), 119–49.

THE ROLE OF MULTIMEDIA AND LEARNING A FOREIGN LANGUAGE IN EARLY AND PRESCHOOL AGE

ABSTRACT

From an early age, children are exposed to media that affect their upbringing and education and can have positive and negative consequences on the development of children. Parents, educators and teachers play an important role in choosing the media content they will present to the child in order to educate them how to utilize the media for the purpose of learning and entertainment and to develop critical thinking. In their play activities, the children learn at their best, and the multimedia may exactly be deployed as a game for a child's linguistic-verbal development, i.e., for the acquisition of a new native language vocabulary or for a foreign language learning. A media content selection should be appropriate to a child's age, and the child should be motivated to collaboration and learning. The paper presents the principles of learning mother tongues and foreign languages through the Internet and multimedia and ways to carry out such learning in a formal environment.

Keywords: play, mother tongue, foreign language, Internet, multimedia